

Udruga roditelja
KORAK PO KORAK

**Godišnji izvještaj o provedbi
CAP
programa u 2014. godini**

siječanj, 2015.

1.UVOD.....	2
2.EDUKACIJA.....	4
2.1.SEMINARI	4
2.2.PROVEDBA CAP PROGRAMA.....	5
3. CAP MREŽA I PODRŠKA CAP MREŽI.....	9
3.1. CAP MREŽA	9
3.2.PODRŠKA CAP MREŽI	11
3.2.1. INTERVIZIJA CAP TIMOVA	11
3.2.2. SUPERVIZIJA CAP KOORDINATORA	12
3.2.3.SAVJET CAP-A.....	13
4.ZAGOVARAČKE AKTIVNOSTI	13
4.1. AKTIVNOSTI U SKLOPU KAMPANJE „JEDNO OD PET“	13
5.SUDJELOVANJE NA SKUPOVIMA	16
6.DISTRIBUCIJA EDUKATIVNO – INFORMATIVNIH MATERIJALA	18
7. CAP U MEDIJIMA.....	21
8. SURADNJA I PARTNERSTVO S INSTITUCIJAMA	23
9. FINANCIRANJE	25

1.UVOD

“CAP” (Child Assault Prevention - prevencija napada na dijete) program je nastao 1978. u SAD kao odgovor na rastući broj slučajeva nasilja nad djecom. Danas je CAP jedan od najpoznatijih programa prevencije nasilja nad djecom u svijetu i jedan od rijetkih programa koji obuhvaćaju i prevenciju seksualnog nasilja nad djecom. Na inicijativu Udruge roditelja „Korak po korak” CAP program je 1999. godine uveden u Hrvatske škole i dječje vrtiće.

CAP je program primarne prevencije nasilja nad i među djecom. CAP polazi od ideje da je ljudsko pravo svakog djeteta da bude sigurno i zaštićeno od svakog oblika nasilja. Kroz CAP radionice djeca osvještavaju svoje, kao i pravo svakog drugog djeteta na sigurnost te im se pružaju ključne informacije i vještine samozaštite. Osim djece, CAP radionice polaze i odrasli bliski djeci, odnosno njihovi roditelji, skrbnici i djelatnici škola i dječjih vrtića. Senzibilizacijom, informiranjem i poučavanjem djeci važnih odraslih povećava se sigurnost i dobrobit djece. Ciljevi CAP programa su:

1. smanjiti ranjivost djece i njihovu izloženost različitim oblicima nasilja poučavajući ih efikasnim preventivskim strategijama, te osiguravanjem kvalitetnije podrške njima važnih odraslih (roditelji, zakonski skrbnici i odgajatelji).

2. potaknuti lokalnu zajednicu na aktivno zalaganje za prevenciju nasilja u društvu, a posebno na prevenciju nasilja nad i među djecom

3. potaknuti odgojno-obrazovne ustanove na sustavan pristup primarnoj prevenciji nasilja nad i među djecom

Krajnji korisnici CAP programa su djeca koja polaze dječje vrtiće, osnovne i srednje škole te centre za odgoj i obrazovanje. Udruga roditelja „Korak po korak” započela je s implementacijom Osnovnog CAP programa 2000. godine pilotirajući ga u 13 osnovnih škola u različitim dijelovima Hrvatske. Zahvaljujući širokoj i dobro razvijenoj mreži CAP pomagača CAP program se od 2000. godine do 2014. godine proširio na 15 županija Republike Hrvatske te je obuhvaćeno:

- **73.906 djece**
- **49.336 roditelja**
- **16.905 djelatnika odgojno – obrazovnih ustanova.**

CAP program je verificiran od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Na taj način provedba programa uvodi se u školski kurikulum te se učiteljima priznaje u radno zaduženje. Od školske godine 2012./2013. godine uveden je Kurikulum Zdravstvenog odgoja koji predviđa 4 temeljne cjeline: Živjeti zdravo, Prevencija nasilničkog ponašanja, Prevencija ovisnosti te Spolna/rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje. Velikom dijelu sadržaja Kurikuluma, komplementaran je CAP program prevencije nasilja nad djecom te ga dio CAP timova provodi kao doprinos provedbi programa Zdravstvenog odgoja.

Udruga provodi sljedeće varijante CAP programa:

- Osnovni CAP
- Predškolski CAP
- TeenCAP
- CAP za djecu s razvojnim teškoćama

2.EDUKACIJA

2.1.Seminari

Na CAP seminaru educiraju se budući CAP pomagači koji će provoditi CAP u odgojno obrazovnim institucijama obrazujući tako druge odgojne obrazovne djelatnike, roditelje i djecu.

Tijekom prve polovice 2014. godine održano je pet CAP seminara. Seminar za Predškolski CAP program održan je u Iloku i Zagrebu, za Osnovni CAP program u Rijeci i Zadru te za Teen CAP program u Zagrebu. Rezultati evaluacije provedene nakon seminara pokazuju da je seminar ispunio očekivanja kod 96% sudionika, 79% sudionika smatra da je program kvalitetan i primjenjiv, a 94% sudionika smatra da je seminar odlično organiziran.

R.b.	Seminar	Mjesto održavanja	Vrijeme održavanja	Broj sudionika	Trenerice
1.	Predškolski CAP	DV Trešnjevka, Zagreb	31.1. - 1. 2. 2014.	36	Jagoda Sirovica i Tina Budić
2.	Predškolski CAP	DV „Crvenkapica, Ilok	21.3. - 22.3.2014.	34	Tina Budić, Dejana Varnica
3.	Osnovni CAP	Rijeka, OŠ Podmurvice	21.3. - 22.3.2014.	36	Vesna Žilić, Dijana Toljanić
4.	Osnovni CAP	Zadar, Gradska knjižnica	9.5. - 10.5.2014.	20	Elvira Nimac i Ljiljana Veselinović
5.	Teen CAP	OŠ dr. Ante Starčevića, Zagreb	17. - 18.1. 2014.	25	Elvira Nimac i Sanja Brajković

2.2. Provedba CAP programa

• Predškolski CAP

U prvoj polovici 2014. godine Predškolski CAP proveden je na području 5 županija, u 26 dječjih vrtića, pri čemu je obuhvaćeno 362 djelatnika vrtića, 1.073 roditelja/skrbnika te 2.467 djece.

Realizacija Predškolskog CAP programa			Predavanja za osoblje		Predavanja za roditelje		Radionica za djecu	
Redni broj	Županija	Broj vrtića	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj radionica	Broj prisutnih
1	Zagrebačka	3	2	14	4	69	14	190
2	Krapinsko-zagorska	1	0	0	1	28	8	98
3	Osječko-baranjska	2	1	18	10	110	16	243
4	Splitsko-dalmatinska	7	7	182	36	515	66	914
5	Grad Zagreb	13	8	148	23	351	47	1022
Ukupno:		26	18	362	74	1073	151	2467

•Osnovni CAP

Osnovni CAP proveden je na području 13 županija u 69 škola, pri čemu je obuhvaćeno: 574 djelatnika škola, 2.926 roditelja/skrbnika i 4.194 djece.

Prema rezultatima evaluacije predavanja za osoblje, prosječna ocjena predavanja je 4,43, a za roditelje 4,54.

Evaluacija radionica za djecu

pokazuje da se većina (91%) djece dobro osjeća na satu, 93 % kaže da im se radionica svidjela, a 96% kaže da su na radionici puno naučili.

Realizacija Osnovnog CAP programa			Predavanja za osoblje		Predavanje za roditelje		Radionica za djecu	
Redni broj	Županija	Broj škola	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj radionica	Broj prisutnih
1	Zagrebačka	6	4	163	25	576	44	858
2	Sisačko-moslavačka	2	0	0	3	38	3	62
3	Karlovačka	4	2	60	6	144	12	255
4	Koprivničko-križevačka	4	1	44	5	236	15	288
5	Primorsko-goranska	8	1	21	8	222	15	277
6	Ličko-senjska	2	1	22	2	35	3	47
7	Zadarska	3	0	0	9	188	12	257
8	Osječko-baranjska	9	0	0	23	370	29	586
9	Vukovarsko-srijemska	7	0	0	7	156	10	210
10	Istarska	5	0	0	7	157	14	305
11	Međimurska	4	0	0	8	153	9	161
12	Varaždinska	5	2	53	8	101	19	156
13	Grad Zagreb	10	5	211	23	550	33	732
Ukupno:		69	16	574	134	2926	218	4194

•TeenCAP

Teen CAP proveden je u 6 županija u 14 škola, pri čemu je obuhvaćeno 227 djelatnika škola, 670 roditelja/skrbnika i 1.206 tinejdžera.

Evaluacija Teen CAP programa pokazuje da većina učenika i učenica (67%) smatra da su tijekom radionice puno naučili te radionice ocjenjuju dobrom (34%) ili odličnom (52%) ocjenom.

Realizacija Teen CAP programa			Predavanja za osoblje		Predavanje za roditelje		Radionica za mlade	
Redni broj	Županija	Broj škola	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj radionica	Broj prisutnih
1	Grad Zagreb	2	1	48	5	79	7	142
2	Primorsko-goranska	2	2	59	2	46	3	68
3	Vukovarsko-srijemska	2	1	18	3	65	3	79
4	Zagrebačka	4	9	102	9	360	30	659
5	Istarska	1	0	0	2	14	2	39
6	Osječko-baranjska	3	0	0	4	106	13	219
Ukupno:		14	13	227	25	670	58	1206

• CAP za djecu s teškoćama u razvoju i mlade s invaliditetom

CAP za djecu s teškoćama i mlade s invaliditetom proveden je u 2 županije, pri čemu je obuhvaćeno 64 djelatnika škola, 16 roditelja/skrbnika i 49 djece.

Realizacija CAP programa za djecu s teškoćama			Predavanja za osoblje		Predavanje za roditelje		Radionica za djecu	
Redni broj	Županija	Broj škola/COO	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj predavanja	Broj prisutnih	Broj radionica	Broj prisutnih
1	Vukovarsko-srijemska	1	0	0	1	4	5	25
2	Primorsko-goranska	1	1	64	1	12	2	24
Ukupno:		2	1	64	2	16	17	49

3. CAP MREŽA I PODRŠKA CAP MREŽI

3.1. CAP mreža

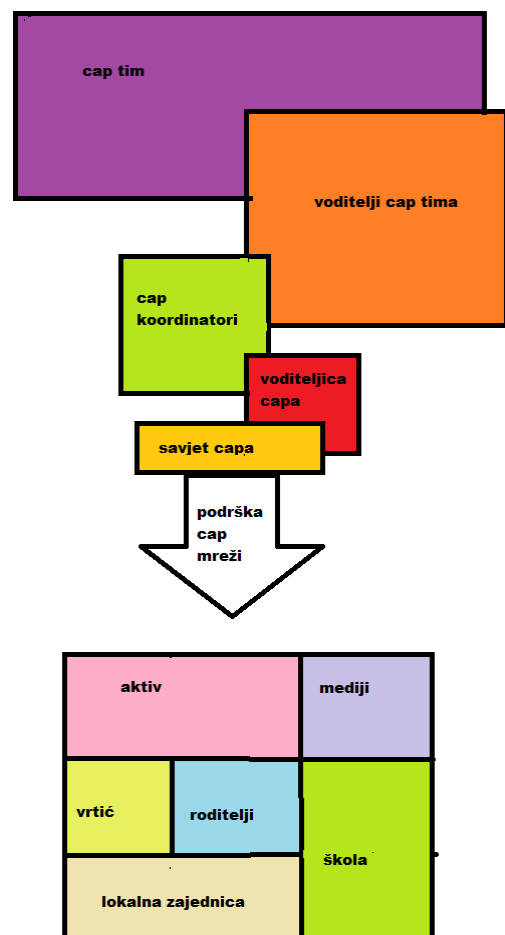
CAP mrežu čini 250 aktivnih pomagača educiranih za provedbu CAP programa, 15 CAP trenera, 30 CAP koordinatora, voditeljica i asistentica CAP programa i 7 članova savjeta CAP programa. Mreža provodi program prema smjernicama ICAP-a u suradnji s Udrugom roditelja "Korak po korak".

• **CAP pomagači** su osobe koje su:

- ✓ prošle propisanu edukaciju i stekle certifikat za primjenu neke od varijanti CAP programa,
- ✓ potpisale Izjavu o suradnji na provedbi CAP programa kojom su potvrdile razumijevanje i prihvaćanje autorskih prava CAP programa i licencu Udruge roditelja,
- ✓ surađuju sa CAP koordinatorom i ostalim članovima CAP tima na svome području u planiranju, provedbi, evaluaciji i promidžbi programa, te superviziji i stručnim usavršavanjima koje organizira Udruga roditelja ".

• **CAP treneri** su osobe s višegodišnjim iskustvom u provedbi CAP programa, ili su prošli obuku u organizaciji ICAP-a (International Centre for Child Assault Prevention) i ovlašteni su za provedbu CAP seminara, odnosno za edukaciju CAP pomagača

• **CAP koordinatori** koordiniraju rad CAP timova koji djeluje na određenom području (županija ili grad), od planiranja, provedbe i evaluacije aktivnosti programa do izvještavanja o realizaciji. Rade na promidžbi programa u javnosti i pred stručnim i tijelima vlasti. Osobito brinu o tome da se program izvodi na način koji je propisan od strane ICAP-a jer jedino to jamči da će CAP-ove osnažujuće poruke biti učinkovito prenesene djeci i odraslima.

RB.	CAP Koordinator/ica	Odgojno ustanova	obrazovna	Grad	Županija
1.	Marija Maljković , psihologinja	OŠ E. Kumičića		Velika Gorica	Zagrebačka
2.	Anita Žugaj , defektologinja	OŠ I. G. Kovačića		Petrinja	Sisačko-moslavačka
3.	Sanja Mazor , učiteljica	OŠ Grabrik		Karlovac	Karlovačka
4.	Sabina Lončarić , učiteljica	OŠ Martijanec		Donji Martijanec	Varaždinska
5.	Branka Lazor , pedagoginja	OŠ Lj. Modeca		Križevci	Koprivničko-križevačka
6.	Senka Pintarić , učiteljica	OŠ A. Nemčić Gostovinski		Koprivnica	Koprivničko-križevačka
7.	Vesna Žilić , soc. pedagoginja	OŠ Kantrida		Rijeka	Primorsko-goranska
8.	Dijana Toljanić , učiteljica	OŠ Podmurvice		Rijeka	Primorsko-goranska

9.	Tanja Tuhtan Maras , psihologinja	OŠ Gornja Vežica	Rijeka	Primorsko-goranska
10.	Tamara Dubrović , prof. rehabilitator	COO Rijeka	Rijeka	Primorsko-goranska
11.	Deniza Dinić , psihologinja	OŠ V. Cara Emina	Lovran	Primorsko-goranska
12.	Tanja Jakovac , pedagoginja	OŠ I.G. Kovačića	Vrbovsko	Primorsko-goranska
13.	Vesna Orešković , učiteljica	OŠ Dr. F. Tuđmana	Lički Osik	Ličko-senjska
14.	Marija Dautović , pedagoginja	OŠ A. Starčevića	Rešetari	Brodsko-posavska
15.	Ljiljana Veselinović , pedagoginja	OŠ Obrovac	Obrovac	Zadarska
16.	Daria Rickert Draženović , psihologinja	OŠ I. Kukuljevića	Belišće	Osječko-baranjska
17.	Dajana Babli , pedagoginja	OŠ I. Kukuljevića	Belišće	Osječko-baranjska
18.	Jakelić Ines , psihologinja	DV Osmijeh	Šibenik	Šibensko-kninska
19.	Ružica Sabo , učiteljica	OŠ S. Glavaševića	Vukovar	Vukovarsko-srijemska
20.	Dejana Varnica , psihologinja	OŠ J. Matoša	Vukovar	Vukovarsko-srijemska
21.	Dalma Luketin , psihologinja	DV Kaštela	Kaštel Stari	Splitsko-dalmatinska
22.	Loreta Ribarić , pedagoginja	OŠ Centar	Pula	Istarska
23.	Ana Juričić , dipl. rehabilitator	OŠ V. Nazora	Pazin	Istarska
24.	Diana Božić , učiteljica	OŠ Centar	Pula	Istarska
25.	Tanja Rončević , psihologinja	OŠ Lapad	Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska
26.	Dubravka Kečkeš , pedagoginja	1. OŠ Čakovec	Čakovec	Međimurska
27.	Tina Budić , psihologinja	DV Medo Brundo	Zagreb	Grad Zagreb
28.	Maja Lisska , pedagoginja	OŠ Frana Galovića	Zagreb	Grad Zagreb
29.	Poljan Ida , psihologinja	COO Vinko Bek	Zagreb	Grad Zagreb

• **Voditeljica CAP programa** je Marina Trbus, prof. psihologije, educirana za provedbu Osnovnog i Predškolskog CAP programa. Zaduženja voditeljice su unaprjeđenje kvalitete programa, provođenje organizacijske supervizije (sastanak CAP koordinatora), koncipiranje i organizacija stručnog usavršavanja CAP timova (radionice), suradnja s državnim i lokalnim upravama te drugim ustanovama usmjerenim na zaštitu prava i interesa djece, suradnja s partnerima u provedbi projekata, informiranje javnosti putem nastupa u medijima, prezentiranje programa na stručnim skupovima.

Programska koordinatorica CAP programa je Irena Bohač, dipl. učiteljica, educirana za provedbu Predškolskog, Osnovnog i Teen CAP programa.

Zaduženja asistentice uključuju prijavu na natječaje u dogovoru s voditeljicom CAP programa, organizaciju i praćenje realizacije projektnih aktivnosti, izvještavanje o realizaciji programa, redovita komunikacija s CAP koordinatorima i pojedinim timovima oko provedbe programa.

• **Savjet CAP programa** neformalno je tijelo koji ima za cilj unaprjeđenje, razvoj i širenje programa, odnosno jačanje kapaciteta Udruge roditelja „Korak po korak“ u funkciji Regionalnog trening centra International Center for Assault Prevention za Hrvatsku te periodički održava sastanke.

Ovo tijelo sastoji se od 7 istaknutih CAP pomagačica:

1. **Gorana Hitrec**, psihologinja, 1999.g. inicirala uvođenje CAP programa u Hrvatsku, mentori i savjetnik za CAP program,
2. **Vesna Žilić**, soc. pedagoginja, 2008. završila edukacija za trening trenera, ICAP, SAD; CAP koordinator za Primorsko-goransku županiju,
3. **Elvira Nimac**, psihologinja, 2008. završila edukacija za trening trenera, ICAP, SAD; koordinatori za Grad Zagreb za Osnovni CAP
4. **Sanja Brajković**, psihologinja, trener za Osnovni i Teen CAP, promocija programa, prezentacija programa na stručno-znanstvenim skupovima,
5. **Ksenija Benaković Ranogajec**, psihologinja, trener za Predškolski CAP, koordinatorica za Grad Zagreb za Predškolski CAP
6. **Marija Maljković**, psihologinja, koordinatorica za Grad Veliku Goricu, sudjelovanje u istraživačkim projektima CAP programa
7. **Dalma Luketin**, psihologinja, koordinatorica za Predškolski CAP za Splitsko-dalmatinsku županiju, prezentacija programa na stručno-znanstvenim skupovima.

3.2. Podrška CAP mreži

Podrška CAP mreži od izuzetne je važnosti i zajedno s koordinatoricama CAP mreže Udruga ulaže velike napore kako bi program što kvalitetnije došao do djece i mladih te njima važnih odraslih. U okviru podrške rada CAP mreže, poslova koordinatorica i voditelja CAP mreže predviđene su aktivnosti planiranja, praćenja i evaluacije aktivnosti. Kao dio provedbe CAP programa, uvedeni su **sastanci planiranja** za sve CAP timove koje vodi koordinator tijekom rujna i listopada. Kroz sastanke planiranja dogovaraju se sve buduće aktivnosti vezane uz provedbu CAP programa za tekuću školsku godinu. S ciljem praćenja i evaluacije provedbe uvedeni su sastanci timova – **Intervizije** kako bi se kvalitetnije pratila provedba.

3.2.1. Intervizija CAP timova

Tijekom prve polovice 2014. CAP timovi su održali intervizijske sastanke. Koordinator ili voditelj CAP timova u suradnji sa članovima timova na svojem području (grad, županija) analizira i evaluira provedbu. Rezultate obrađuje i dostavlja Udruzi „Korak po korak“. Rezultati se uspoređuju s provedbom u drugim gradovima i županijama i koriste kao polazište za planove za narednu godinu.

R.b.	Intervizija CAP timova	Mjesto održavanja	Vrijeme održavanja	Broj sudionika	Koordinator/ica/Voditelji/ica tima
1	CAP za djecu s teškoćama	CZOO Rijeka	20. 1.2014.	5	Tamara Dubrović
2	CAP za djecu s teškoćama	CZOO Rijeka	5.3.2014.	5	Tamara Dubrović
3	Osnovni CAP	OŠ dr. F.	06.05.2014.	4	Vesna Orešković

		Tuđmana, Lički Osik			
4	Osnovni CAP	OŠ Ščitarjevo, Velika Gorica	10.05.2014.	7	Marija Maljković
5	Osnovni CAP	OŠ I. Kukuljevića, Belišće	15.05.2014.	5	Dajana Babli
6	CAP za djecu s teškoćama	CZOO Rijeka	21.5.2014.	5	Tamara Dubrović
7	Osnovni CAP	OŠ Orehovica	29.5.2014.	8	Dubravka Kečkeš
8	Osnovni CAP	OŠ I.G.Kovačića, Petrinja	30.5.2014.	6	Anita Žugaj
9	Osnovni CAP	OŠ Vladimira Nazora, Pazin	03.06.2014.	3	Ana Juričić
10	Osnovni CAP	OŠ Š. Budinića, Zadar	04.06.2014.	5	Ljiljana Veselinović
11	Predškolski CAP	DV Trešnjevka, Zagreb	13.06.2014.	11	Tina Budić
12	Osnovni CAP	Gradska knjižnica Zadar	10.09.2014.	12	Ljiljana Veselinović
13	Osnovni i Teen CAP	OŠ Šijana, Pula	02.10.2014.	6	Diana Božić

3.2.2. Supervizija CAP koordinatora

Na superviziji CAP koordinatora održanoj 7. lipnja 2014. u prostorijama Udruge „Korak po korak“ u Zagrebu prisustvovalo je 15 CAP koordinatorica: Dubravka Kečkeš, Međimurska županija, Dajana Babli, Osječko-baranjska županija, Anita Žugaj, Sisačko-moslavačka županija, Tanja Tuhtan Maras, Tamara Dubrović, i Dijana Toljanić iz Rijeke, Marija Maljković, Velika Gorica, Tina Budić i Ida Poljan iz Zagreba, Vesna Orešković, Ličko-senjska županija, Ružica Sabo, Vukovarsko-srijemska županija, Ljiljana Veselinović, Zadarska županija, Tanja Rončević, Dubrovačko-neretvanska županija, Sanja Mazor, Karlovačka županija, Ana Juričić, Istarska županija. Svaki od CAP koordinatorica predstavila je provedbu CAP programa i širenje CAP mreže u svojem gradu odnosno županiji te iznijela svoje primjedbe i predložila metode unaprjeđenja provedbe. Sastanak supervizije CAP koordinatorica vodila je Marija Maljković.

3.2.3. Savjet CAP-a

Sastanak Savjeta CAP mreže održan je 26. travnja 2014. u prostorijama Udruge „Korak po korak“. Na Savjetu CAP-a se razgovaralo o aktivnostima CAP programa za prethodnu godinu i izvršilo se planiranje aktivnosti za 2014. godinu.

Posebno se raspravljalo o strategijama za jačanje i popunjavanje CAP mreže, edukaciji novih trenera i širenju CAP programa u različite dijelove Hrvatske, o izradi CAP kurikuluma za djecu s teškoćama vida i sluha, te o planovima osiguranja kvalitete provedbe CAP programa. Najavljen je i novi projekt Udruge „Korak po korak“, Delete cyberbullying, koji se nadovezuje na CAP program obrađujući temu elektroničkog nasilja.

3.2.4. Trening CAP trenera

U Hotelu Terme Jezerčica 6. i 7. prosinca 2014. održan je trening CAP trenera. Na treningu je sudjelovalo 20 iskusnih CAP pomagača/ica i koordinatorica. Trening su vodile CAP trenerice Ksenija Benaković, Sanja Brajković, Elvira Nimac i Vesna Žilić, a voditeljica CAP programa, Marina Trbus, predstavila je CAP mrežu i ulogu Udruge roditelja "Korak po korak" u prevenciji nasilja nad djecom. Edukacijom i osposobljavanjem novih trenera nastoji se edukaciju CAP pomagača učiniti dostupnijom te tako doprinijeti širenju CAP programa za kojim odgojno obrazovne ustanove iz godine u godinu pokazuju sve veći interes.

4.ZAGOVARAČKE AKTIVNOSTI

4.1. Aktivnosti u sklopu kampanje „Jedno od pet“

U sklopu aktivnosti predviđenih Akcijskim planom provedbe Kampanje Vijeća Europe za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom „Jedno od pet“ u Republici Hrvatskoj u prvoj polovici 2014. godine održane su **radionice** na temu "**Prevencija seksualnog nasilja nad djecom**" u gradovima **Sv. Ivan Zelina**, 28.3.2014., u **Petrinji**, 4.4.2014. i **Supetru** 2.6.2014. Predavačice su bile Gorana Hitrec i Dalma Luketin.

Okrugli stol *Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi* održan je u Zagrebu dok je u Rijeci održana istoimena Tribina. Okrugli stol u Zagrebu nadopunjen je kroz **tribinu** i prikazivanje filma „*Zatraži pristanak!*“.

Okrugli stol - *Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi*, održan je 13.5. 2014. u Velikoj dvorani Školske knjige u Zagrebu . Sudionici na okruglom stolu su iznijeli pregled današnje situacije na polju zaštite djece od zlostavljanja te usporedili današnju situaciju s onom od prije 3 godine kada je UR „Korak po korak“ započela s provedbom aktivnosti vezanih uz Kampanju VE „1 od 5“. Okrugli stol je posjetilo oko 120 ljudi, a na okruglom stolu je kao izlagateljica prisustvovala i predstavница islandskog ministarstva obrazovanja, znanosti i kulture, Jona Palsdottir. Gđa Palsdottir je hrvatskoj javnosti predstavila islandski projekt osvještavanja seksualnog, mentalnog i fizičkog nasilja nad djecom koji se provodi u islandskim školama. Projekt je rezultat suradnje tri islandska ministarstva: Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva socijalne politike i Ministarstva unutarnjih poslova, što je primjer dobre prakse međuresorne suradnje i multidisciplinarnosti. Mišljenja smo da film „*Zatraži pristanak!*“ na tinejdžerima pristupačan način vrlo jasno prikazuje razliku između neprihvatljivog, odnosno nasilnog ponašanja i prihvatljivog, odnosno nenasilnog ponašanja prikazujući zanimljive i ponekad komične situacije, pritom prenoseći nedvosmislenu poruku o važnosti komunikacije i poštivanja druge osobe.

14.5.2014. održali smo **Tribinu** tijekom koje smo prikazali film „*Zatraži pristanak!*“, a na tribini su uz gđu Jonu Palsdottir, film predstavile i autorice filma Brynhildur Björnsdóttir i Thordis Elva Thorvaldsdóttir, a publici se obratio i potpredsjednik Europske

udruge roditelja Oren Gostiaux te predstavnice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Ana Kešina i Ministarstva socijalne politike i mladih Sabina Morosini Turčinović. Tribina je bila dobro posjećena, prisustvovali su odgojno obrazovni djelatnici, socijalni radnici, studenti socijalnog rada i korisnice materinskog odjela Dječjeg doma Zagreb. Publika je na tribini aktivno sudjelovala u raspravi obrađujući se stranim gostima i predstavnicama ministarstava RH.

U Rijeci je 27.5.2014. održana Tribina na temu Prevencija seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi. Na tribini su sudjelovale koordinatorice CAP programa (Vesna Žilić, Dijana Toljanić i Tamara Dubrović) i Paula Bogović iz partnerske Udruge U.Z.O.R., koja od 2007. vodi sklonište za zlostavljane žene

i djecu, te Tamara Desnica Žakula iz Dječjeg doma Tić koja je govorila o tretmanu seksualno zlostavljane djece. Tribinu je posjetilo 39 osoba, uglavnom stručnjaka (odgojno obrazovni djelatnici i stručni suradnici, psiholozi, defektolozi i srodna zanimanja).

Ovogodišnjim javnim aktivnostima u Zagrebu i Rijeci osvrnuli samo se na rezultate rada Udruge „Korak po korak“ i suradnika Udruge, CAP pomagača, na polju zaštite djece i mladih od nasilja i zlostavljanja te je time zatvoren **ciklus aktivnosti** u okviru **Kampanje Vijeća Europe za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom koja se provode od 2011. godine.**

Od 2011. do 2014. godine održana su:

- 2 okrugla stola: *Prevencija seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece*, Zagreb, travanj 2011. i *Prevencija seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi*, Zagreb, svibanj 2014.
- 2 tribine: „Zatraži pristanak!“, Zagreb, svibanj 2014., *Prevencija seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi*, Rijeka, svibanj, 2014.
- Konferencija *Sustavan pristup prevenciji nasilja nad djecom i mladima*, Osijek, svibanj 2013
- 19 radionica *Prevencija seksualnog nasilja nad djecom*: Čakovec, Vukovar, Gospić, Koprivnica, Karlovac, Slavonski Brod, Zadar, Zagreb i Velika Gorica (2011.), Pula, Split, Osijek, Delnice i Mali Lošinj (2012.), Zabok i Dubrovniku (2013.) i Sv. Ivan Zelina, Petrinja i Supetar (2014.).

Svrha aktivnosti je poboljšati uvid u složeni problem seksualnog nasilja nad djecom te na razini lokalne zajednice raspravljati o pitanjima koja se odnose na prava djece, osobito na pravo zaštite od seksualnog nasilja, o rasprostranjenosti zlostavljanja djece te o važnosti prevencije zlostavljanja. Aktivnosti su namijenjene stručnjacima iz područja sustava obrazovanja, socijalne zaštite, podrške obitelji, predstavnicima lokalnih vlasti i ostalim zainteresiranima.

4.2. Tribina „Prevenција elektroničkog nasilja nad djecom: primjeri dobre prakse“

Tribina je održana povodom obilježavanja Međunarodnog dana prevencije zlostavljanja djece, 19. studenog, koji se na ovaj datum obilježava u cijelom svijetu. Ovom prilikom, Marina Trbus predstavila je rezultate istraživanja o prisutnosti elektroničkog nasilja među mladima u Hrvatskoj koje je Udruga roditelja „Korak po korak“ provela tijekom 2014. godine. Silvija Stanić i Irena Bohač iz predstavile su programe koje udruga provodi u cilju osvješćivanja javnosti o nasilju nad djecom. U okviru projekta

DeleteCyberbullying istaknute aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o elektroničkom nasilju, poput prilagodbe edukativne i interaktivne aplikacije za mobilne telefone za korisnike u Hrvatskoj, izdavanja priručnika o elektroničkom nasilju za nastavnike i prijevoda informativnog filma *Cyberbullying: postoji izlaz!* na hrvatski jezik. Predstavljen je i program CAP (Child Assault Prevention), program prevencije nasilja nad djecom, koji udruga provodi već 15 godina u suradnji s odgojno obrazovnim ustanovama.

Primjere dobre prakse u zaštiti djece od elektroničkog nasilja predstavili su Tomislav Ramljak iz Centra za nestalu i zlostavljaju djeću, koji je istaknuo važnost prijave neprimjerenog sadržaja, a Vesna Katalinić iz Hrabrog telefona govorila je o iskustvima Hrabrog telefona u zaštiti djece na internetu. Nikolina Grubišić Požar iz Ministarstva unutarnjih poslova RH predstavila je aplikaciju Red Button koja služi za prijavu sadržaja na internetu za koji se sumnja da je nezakonit i da se odnosi na različite oblike iskorištavanja ili zlostavljanja djece.

5. SUDJELOVANJE NA SKUPOVIMA

- Seminar „**Naučene lekcije i dobre prakse iz oblasti prevencije međuvršnjačkog nasilja u školama**“ održan je od 22. do 24. travnja 2014. godine u Hotelu „San“ u Laktašima/Banja Luka, BiH. Irena Bohač, asistentica CAP programa sudjelovala je na seminaru i predstavila CAP program i provedbu u Hrvatskoj.
- Poliklinika za djecu Grada Zagreba u razdoblju od 29. rujna do 3. listopada 2014. godine bila je domaćin sudionicima studijske posjete iz Ukrajine o primjerenim metodama rada s djecom koja su doživjela seksualno nasilje, organizirane u okviru projekta Vijeća Europe „Jačanje i zaštita prava djece u Ukrajini“. Udruga roditelja „Korak po korak“, u suradnji s Poliklinikom za zaštitu djece Grada Zagreba, 2. listopada 2014. godine ugostila je

predstavnik različnih ministarstava i institucija iz Ukrajine koje promiču i štite prava djece. Udruga je predstavila svoje projekte i programe gdje smo posebno istaknuli provedbu aktivnosti u sklopu Kampanje Vijeća Europe „Jedno od pet“ te provedbu CAP programa s ciljem prevencije seksualnog nasilja nad djecom.

6.DISTRIBUCIJA EDUKATIVNO – INFORMATIVNIH MATERIJALA

- Udruga „Korak po korak“ već 15 godina provodi CAP program prevencije nasilja nad i među djecom i mladima. Tim povodom objavljena je brošura „**15 godina CAP programa: svako dijete ima pravo biti sigurno jako i slobodno**“. Brošuru su napisale koordinatorice CAP programa Marija Maljković i Martina Horvat. Brošura nudi važne informacije o CAP programu, načinu provedbe CAP-a, rezultatima evaluacije CAP programa kao i pregled dosadašnje provedbe CAP-a u Hrvatskoj.

- Brošura „**NE seksualnom nasilju**“ namijenjena je prvenstveno mladima, ali može biti zanimljiva i njihovim roditeljima i učiteljima. Autorice brošure su Lana Peto Kujundžić, predsjednica Odjela za mladež na županijskom sudu u Zagrebu i Gorana Hitrec, prof. psihologije. Brošura je dostupna u tiskanom i elektronskom (pdf) izdanju koje se može preuzeti s web stranice Udruge „Korak po korak“. Brošura nudi jasan pregled različitih oblika nasilja, posebno seksualnog, naglašava važnost poštivanja ljudskih prava, a posebno prava djece i mladih te navodi zakonske mjere i sankcije u slučaju kršenja ljudskih prava.

- „Deletecyberbullying“, program prevencije elektroničkog nasilja, novi je projekt Udruge roditelja „Korak po korak“ koji nadopunjuje i tematski se nadovezuje na CAP program prevencije nasilja. Udruga roditelja "Korak po korak" se u provedbi ovog projekta pridružila Konfederaciji obiteljskih organizacija Europske unije (COFACE). Cilj projekta je informirati djecu i mlade te njihove roditelje i učitelje o sigurnosti na internetu, o oblicima cyberbullyinga odnosno elektroničkog nasilja, kao i o izvorima pomoći. Prema Europskoj komisiji, elektroničko nasilje je verbalno ili psihičko uznemiravanje od strane pojedinaca ili skupine prema žrtvi koje se ponavlja. Poprima različite forme, poput izrugivanja, uvreda, prijetnji, glasina, ogovaranja, neugodnih komentara ili kleveta. Interaktivni online servisi (e-mail, chat, instant messaging) modernog doba i mobilni telefoni stvorili su nove prilike i načine na koje nasilnici mogu zlostavljati svoje žrtve. Djeca, tinejdžeri i odrasli sve više vremena provode online, a neprestan razvoj medijskih platformi također povećava rizik posjećivanja i pregledavanja neprimjerenih internetskih stranica ili fotografija te u slučaju cyberbullyinga povećava i rizik od anonimnih prijetnji, zlostavljanja i maltretiranja. U sklopu projekta osmišljena inovativna aplikacija za mobilne uređaje koja sadrži interaktivni kviz za tinejdžere, roditelje i učitelje s povratnim rezultatima utemeljenim na odgovorima te tako upućuje korisnika na najvažnije izvore informacija, materijale ili izvore pomoći u slučaju da je korisnik doživio elektroničko nasilje. Aplikacija nudi informacije o elektroničkom nasilju, društvenim mrežama i internetu općenito, a rezultate kviza moguće je objaviti na Facebooku. Aplikacija sadrži i opciju uz pomoć koje se jednim dodiranjem može pozvati pomoć u slučaju da je korisniku potrebna. U okviru projekta razvijen je i edukativni video *Cyberbullying: postoji izlaz!* koji je Udruga prevela na hrvatski jezik i objavila na svojoj web stranici. Kako bi se program prevencije elektroničkog nasilja mogao provoditi u školama izrađen je priručnik za učitelje koji je moguće preuzeti s web stranice Udruge. Priručnik za učitelje sadržava niz aktivnosti i nastavnih jedinica o pojedinim temama vezanim uz prevenciju elektroničkog nasilja.

S ciljem senzibilizacije i educiranja o problemima nasilja nad i među djecom te važnosti preventivnog djelovanja redovito vršimo distribuciju edukativno-informativnih brošura, letaka i plakata. Edukativno-informativan materijal je namijenjen djelatnicama odgojno-obrazovnih ustanova, roditeljima i mladima te široj javnosti zainteresiranoj za ovu temu. Materijali su dostavljeni CAP timovima u školama, dječjim vrtićima i centrima za odgoj i obrazovanje u sklopu provedbe programa te u raznim prilikama promocije projektnih aktivnosti Udruge roditelja „Korak po korak“.

U sklopu CAP programa kreirane su sljedeće brošure:

- Brošuru **“Kako pomoći djeci da budu sigurna, jaka i slobodna”** - vodič za roditelje s ciljem unaprjeđenja komunikacije s djetetom o problemu nasilja nad i među djecom,
- Brošura **„Kako poučavati djecu o prevenciji zlostavljanja“** – vodič za roditelje s ciljem unaprjeđenja komunikacije s djetetom o problemu nasilja nad i među djecom,
- Brošura **“Svako dijete ima pravo biti sigurno, jako i slobodno!”** – vodič za učitelje o problemu nasilja nad djecom i važnosti preventivnog djelovanja,
- Brošura **„Sigurni, jaki slobodni“** – vodič za adolescente obrađuje problem vršnjačkog nasilja te kako se zauzeti za svoje pravo i pravo vršnjaka da budu sigurni.
- Brošura **„Što je seksualno nasilje nad djecom i kako ga spriječiti?“**. Ova brošura problematizira seksualno nasilje nad djecom te što roditelji i učitelji mogu učiniti da prepoznaju, odnosno poduzmu kada postoji sumnja na seksualno zlostavljanje.

U 2014. godini distribuirano oko 7.680 brošura za Osnovni i Predškolski CAP i 1.529 brošura za Teen CAP.

7. CAP U MEDIJIMA

Kroz provedbu aktivnosti CAP programa, aktivno se zalažemo za smanjenje nasilja nad djecom i smanjenje ranjivosti djece na sve vrste nasilja. Putem medija trudimo se doprijeti do što većeg broja ljudi i podizati svijest šire javnosti o važnosti pravodobne prevencije nasilja. U 2014. godini Udruga roditelja „Korak po korak“ više je puta predstavila svoje aktivnosti putem radija, televizije, tiskanih i elektroničkih medija, a ovdje navodimo medijske nastupe povezane s CAP programom prevencije nasilja.

O svim aktivnostima i novostima na projektu, Udruga kontinuirano obavještava i informira javnost putem facebook i web stranice udruge: www.udugaroditeljapk.hr

Datum	Medij	Naslov članka
12.05.	h-alter	Prevenција seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece – postignuća i izazovi/ Okrugli stol
13.05.	Indeks	Okrugli stol: Raste broj seksualno zlostavljane djece
13.05.	Pravobraniteljica za djecu	Okrugli stol "Prevenција seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece"
13.05.	Europski dom	TRIBINA I PREZENTACIJA FILMA: Fáðu já! (Zatraži pristanak!)
14.05.	Zagrebancija	Djeca nisu zaštićena od seksualnog zlostavljanja
14.05.	In portal	Okrugli stol: Kako spriječiti seksualno zlostavljanje djece
14.05.	Sigurno mjesto	Prevenција seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece: postignuća i izazovi
14.05.	Ženska soba	Prevenција seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece: postignuća i izazovi
16.05.	Danas.hr	Strašni podaci o seksualnom zlostavljanju djece u Hrvatskoj
16.05.	SEZAM	OKRUGLI STOL UDRUGE RODITELJA KORAK PO KORAK Broj seksualno zlostavljane djece je u porastu, nužna je bolja međuresorna suradnja
17.05.	Glas Slavonije	Sve više seksualno zlostavljane djece
18.05.	Žena.hr	Broj seksualno zlostavljane djece u Hrvatskoj je u porastu
26.05.	civilnodruštvo.hr Civilno društvo	Tribina "Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi"
27.05.	Rijeka.hr	Tribina "Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi"
27.05.	Udruga UZOR- Rijeka	Tribina "Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi"
27.05.	veza na rijeka.hr	Tribina "Prevenција seksualnog zlostavljanja djece: postignuća i izazovi"
05.06.	play.google.com	#DeleteCyberbullying
07.07.	ezadar.hr	Udruga roditelja Korak po korak protiv cyberbullyinga
07.07.	tportal.hr	Hoćemo li ikada stati na kraj maltretiranju djece na internetu?
09.07.	Večernji list	Anonimne prijetnje, zlostavljanje, maltretiranje. Prosvjed protiv

		nasilja na internetu
10.07.	skole.hr	Udruga roditelja Korak po korak protiv cyberbullyinga
10.11.	H-alter	Prevenција elektroničkog nasilja nad djecom: primjeri dobre prakse
18.11.	Škole.hr	Prevenција elektroničkog nasilja nad djecom: primjeri dobre prakse
19.11.	H-alter	Elektroničko nasilje: tehnologija ne zlostavlja djecu, to čine ljudi
19.11.	Dalmacija news	Roditelji nema dovoljan nadzor nad onime što djeca rade na internetu
23.11.	novilist.hr	Hrvatska djeca u nemilosti cyber-prostora (i u tiskanom izdanju)
23.11.	Teen 385	Udruga 'Korak po korak' izdala brošuru 'Ne seksualnom nasilju'
11.12.	OŠ I.G.Kovačić,Gora	CAP program prevencije zlostavljanja djece

8. SURADNJA I PARTNERSTVO S INSTITUCIJAMA

Zahvaljujemo brojnim suradnicima, partnerima i institucijama koje su sudjelovale u prevenciji nasilja nad djecom svojim programima, preporukama te sudjelovanjem u aktivnostima Udruge roditelja „Korak po korak“ .

- Ured pravobraniteljice za djecu
- Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba
- Centar za nestalu i zlostavljaju djecu, Osijek
- Hrabri telefon, Zagreb
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Ministarstvo obrazovanja, znanosti i kulture Republike Island
- COFACE, Confederatin of the Family Organisations of the European Union
- Koordinacija druga za djecu
- Dječji dom Zagreb, Zagreb
- PR agencija Media Val
- U.Z.O.R, Rijeka
- Feniks, Dubrovnik
- OŠ "Ivan Goran Kovačić", Duga Resa
- OŠ Podmurvice, Rijeka
- OŠ Kozala, Rijeka
- OŠ "Kantrida", Rijeka
- OŠ Brajda, Rijeka
- OŠ Josipa Antuna Čolnića, Đakovo
- OŠ Centar, Pula
- OŠ Mladost, Osijek
- OŠ Višnjevac, Višnjevac
- OŠ Petrijevci, Petrijevci
- OŠ Čakovec, Čakovec
- OŠ Grabrik, Karlovac
- OŠ Obrovac, Obrovac
- OŠ Vukovina, Vukovina
- OŠ Ante Starčevića Viljevo
- OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica
- OŠ Stenjevec, Zagreb
- OŠ Jure Kaštelana, Zagreb
- OŠ Dr. Branimira Markovića, Ravna Gora
- OŠ Frana Krste Frankopana, Zagreb
- OŠ Dr. Ante Starčević, Klanac, Pazarište
- OŠ Ivanke Trohar, Fužine
- OŠ Sidonije Rubido Erdody, Gornja Rijeka
- OŠ Ivan Goran Kovačić, Petrinja
- OŠ Ivana Rangera, Kamenica, Lepoglava
- Osnovna škola Markušica, Markušica
- OŠ Dr. Andrija Mohorovičić, Matulji
- OŠ Viktora Cara Emina, Lovran
- OŠ Šijana Pula, Pula
- OŠ Vukovina, Vukovina
- OŠ Nikole Andrića, Vukovar
- OŠ dr. Ante Starčevića, Zagreb
- OŠ Andrije Palmovića, Rasinja
- OŠ Dr. Franje Tuđmana, Lički Osik
- OŠ Veliki Bukovec, Mali Bukovec
- OŠ Frana Krste Frankopana, Zagreb
- OŠ Jurja Habelića, Velika Gorica
- OŠ Velika Mlaka, Velika Mlaka
- OŠ Šijana Pula, Pula
- OŠ Antun Gustav Matoš, Tovarnik
- OŠ Antuna i Ivana Kukuljevića, Varaždinske Toplice
- OŠ Mate Lovraka Petrinja, Petrinja
- OŠ Augusta Cesarca, Zagreb
- OŠ Bukovac, Zagreb
- OŠ Vladimira Nazora, Pazin
- OŠ Antuna Bauera, Vukovar
- OŠ Ladimirevci, Valpovo

- OŠ Švarča, Karlovac
- OŠ "Braće Radić", Koprivnica
- OŠ Trnsko, Zagreb
- OŠ Kustošija, Zagreb
- OŠ Špansko Oranice, Zagreb
- OŠ Dragutina Tadijanovića, Zagreb
- OŠ Sesvete, Sesvete
- OŠ Nikole Hribara, Velika Gorica
- OŠ Vladimira Nazora, Scuola elementare "Vladimir Nazor", Rovinj
- OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar
- OŠ Negoslavci, Negoslavci
- OŠ Julija Benešića, Ilok
- OŠ Mitnica, Vukovar
- OŠ Orehovica, Orehovica
- OŠ Sveti Martin na Muri, Sveti Martin na Muri
- OŠ Ivana Kukuljevića, Belišće
- OŠ Svete Ane, Osijek
- OŠ Vladimir Nazor, Sveti Ilija
- OŠ Gornji Mihaljevec, Macinec
- OŠ Kralja Tomislava, Našice
- OŠ Šime Budinića, Zadar
- OŠ Biograd, Biograd na moru
- OŠ Eugena Kumičića, Velika Gorica
- OŠ Nikole Hribara, Velika Gorica
- OŠ Beletinec, Sveti Ilija
- OŠ Antun Nemčić Gostovinski, Koprivnica
- OŠ Centar, Pula
- DV "Travno", Zagreb
- DV "Zvončić", Zagreb
- DV "Čigra", Zagreb
- DV "Dugi Rat", Dugi rat
- DV "Kaštela", Kaštel Stari
- DV "Potočnica", Zagreb
- DV "Pčelica", Zagreb
- DV "Izvor", Zagreb
- DV "Ivana Brlić Mažuranić", Zagreb
- DV "Sopot", Zagreb
- DV "Cvrčak", Zagreb
- DV "Marjan", Split
- DV "Maza", Valpovo
- DV "Ivanić Grad", Ivanić Grad
- DV "Sunčana", Zagreb
- DV "Radost", Split
- DV "Bili Cvitak", Sinj
- DV "Vandela Božilković", Hvar
- DV "Omiš", Omiš
- DV "Dugo Selo", Dugo Selo
- DV Zipkica, Zabok

9. FINANCIRANJE

Financijsku podršku za provedbu aktivnosti CAP programa osigurali su:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
- Grad Rijeka
- Grad Pula
- Grad Vukovar
- Grad Koprivnica
- Grad Gospić
- Grad Zagreb
- Grad Velika Gorica
- Osječko,baranjska županija
- Koprivničko-križevačka županija
- Hrvatska elektroprivreda